

одного завдання (наприклад, вписування букви в одну форму, штрихування певної форми...) кількома такими учнями, об'єднаними в одну групу.

Шляхом діагностування визначено, що найчастіше учні з низьким рівнем готовності мають труднощі з орієнтуванням у площинному просторі, через нескоординованість у дрібній моториці, у фонематичній диференціації звуків.

Помилково вважаються учнями з низьким рівнем готовності до письма повільні діти. Вони не встигають у швидкому темпі засвоювати більшу частину побаченого і почутого. Повільні діти – особлива група ризику, бо їхня проблема навчання письма може бути пов'язана тільки з повільнішим темпом діяльності, що залежить від особливостей нервової системи дитини. Процес навчання письма для таких дітей має включати прийоми, які полегшують для них письмову діяльність.

Березан В.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Найдоступнішим і найпопулярнішим джерелом інформації сьогодні виступають різноманітні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), які поряд зі шкільними знаннями дають можливість дитині формувати власний інформаційний простір, в якому вона живе. Це стає особливо актуальним, оскільки молодший шкільний вік – це один із найважливіших етапів в онтогенезі, під час якого активно розвиваються психічні процеси і засвоюються соціальні норми. Сьогодні молодший школяр є активним користувачем і споживачем різноманітних ІКТ, які неоднозначно впливають на процес його

соціалізації. Проблема загострюється ще й тим, що на сьогодні, на жаль, діти стають більш обізнаними і активними користувачами ІКТ, ніж їхні вчителі і батьки, і соціальний розвиток дитини у віртуальному інформаційному просторі може бути некерованим, стихійним і, навіть, загрожувати адекватному формуванню особистості молодшого школяра. Тому поряд з учителем початкової освіти повинен працювати соціальний педагог, який би допоміг гармонізувати вплив засобів ІКТ на молодшого школяра. Саме тому різноманітні ІКТ будемо вважати одним із ефективних засобів у роботі соціального педагога з молодшими школярами, найдоступнішим засобом долучення до сучасних соціальних цінностей суспільства.

Стрімкий розвиток ІКТ, виникнення і поширення Інтернету наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття докорінно змінили соціум, в якому формується сучасний молодший школяр. У зв'язку з цим активувалася проблема соціалізації, формування соціальної компетентності молодшого школяра у сучасному соціумі. Саме тому функції, які виконують ІКТ (а саме: розважальна, інформаційна, копіювальна, функція моделювання гендерних ролей і культурної ідентифікації [4]), особливо актуальні для дітей цього віку.

Зважаючи на вагомість засобів ІКТ у становленні особистості молодшого школяра, ст. 9 Закону України «Про охорону дитинства» гарантується право дитини на вільне висловлення думки та отримання інформації, закріплюється право «розшукувати, одержувати, використовувати, поширювати та зберігати інформацію в усній, письмовій чи іншій формі, за допомогою творів мистецтва, літератури, засобів масової інформації, засобів зв'язку (комп'ютерної, телефонної мережі тощо) чи інших засобів на вибір дитини» [2].

За сприятливих умов соціалізація і формування соціальної компетентності молодшого школяра буде успішною. Українські дослідниці М. П. Лещенко та Л. І. Тимчук вказують на те, що сучасні учні під впливом глобалізації шукають власні ідеали і цінності у медіапродукції. Це взірці родинних стосунків, соціальні ролі, поведінкові стандарти [1, с. 13]. Вони підкреслюють, що, з одного боку, мас-медіа намагаються уніфікувати

реципієнтів інформації й маніпулювати ними, а з іншого, створюють необмежений простір для індивідуального розвитку. Для того щоб протистояти формуванню пасивного споживацького стилю життя, необхідно планово реалізувати процес виховання взаємодії з мас-медіа, що ґрунтується на відпрацьованих навчальних технологіях медіапедагогіки і застосування медіа в освіті [1, с. 13–14].

Сприятливими умовами ми вважаємо не тільки інший підхід до навчання і виховання молодших школярів в умовах сучасного інформаційного простору і застосування нових педагогічних технологій, а й відповідну підготовку майбутніх і діючих фахівців. Крім учителів початкової освіти, які на сьогодні під час навчання у ВНЗ можуть отримати спеціалізацію «Інформатика», «Електронне навчання», та вчителів інформатики, ми говоримо про соціального педагога, який сприяє розвитку соціальних умінь школярів, надає належну підтримку сім'ям дітей, допомагає долати складні життєві ситуації.

Сьогодні соціальний педагог є провідним фахівцем із соціального виховання, фахівцем із виховної роботи з дітьми та молоддю, який покликаний створювати сприятливі соціальні, навчально-виховні умови для їх розвитку і соціалізації. Метою роботи соціального педагога з молодшими школярами є сприяння успішному вирішенню учнями власних проблем. У зв'язку з тими змінами, що відбуваються в соціальному оточенні молодшого школяра, а саме потужна віртуалізація його соціуму, одним із напрямів досягнення цієї мети є використання ІКТ у роботі з учнями початкової школи та їх батьками. У попередніх наукових розвідках ми розкривали питання використання програм загального призначення (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Access, Microsoft PowerPoint, Microsoft FrontPage, Microsoft Publisher, Adobe Photoshop та інші) у роботі соціального педагога і соціального працівника. Спектр застосування даних програм дуже великий, наприклад, паспортизація класу, закладу, ведення документації сімей, особистої документації учня, створення наочності для роботи з різними соціальними групами, проведення діагностики, розробка творчих продуктів та ін.

Також одним із напрямів соціально-педагогічної роботи є налагодження комунікативних зв'язків з дітьми та їхніми батьками шляхом використання електронних соціальних мереж. Особливість такої роботи полягає у вирішенні певних проблем незалежно від часового простору та місця проживання.

А. Яцишин зазначила основні характеристики привабливості електронних соціальних мереж, а саме: популярність, безкоштовна реєстрація, можливість вибору мови сайту, безкоштовні послуги, наявність чату [3]. Тому, використання електронних соціальних мереж дозволяє створювати профілі з відомостями про себе, наповнювати контент, управляти налаштуваннями доступу, взаємодіяти з іншими користувачами приватно (через особисті повідомлення) й публічно (через механізм груп і зустрічей), створювати відповідний навчальний контент тощо.

Тому, електронні соціальні мережі фахівці соціальної сфери у своїй роботі з молодшими школярами та їхніми батьками можуть використовувати для: особистої комунікації; групової роботи; можливості створення обговорень за відповідною тематикою; можливості ефективного планування батьківських зборів (наприклад, у мережі Facebook соціальний педагог може створювати зустрічі та запрошувати на них батьків, заздалегідь попередивши про дату та мету зустрічі); можливості проведення соціально-педагогічної роботи у створених групах; надання відомостей про різноманітні соціальні інституції за необхідності (гуртки, клуби за місцем проживання, соціальні служби тощо); можливості проведення опитувань, дискусій, фокус-груп; поширення інформації для дітей та батьків щодо вирішення певної проблеми; розміщення власних розробок корисних занять та літератури, відеофрагментів тощо.

Також у професійній діяльності соціального педагога важливим є використання інших ресурсів і засобів глобальної мережі Інтернет. Зокрема, сьогодні стало модним і поширеним використання популярних безкоштовних програм для спілкування (Viber, Messenger, WhatsApp та ін.). Усі названі програми дозволяють створювати групи для дітей та батьків (наприклад, класу, творчого колективу, за інтересами тощо) та обмінюватися безкоштовно

миттєвими повідомленнями у групі та індивідуальними повідомленнями один з одним. Ці програми мають переваги над групами у соціальних мережах тому, що користувачі, встановивши їх на будь-який свій гаджет, миттєво отримують повідомлення незалежно від часу і місця знаходження. І так само миттєво можуть зреагувати на будь-яку інформацію чи запитання у групі. Привабливим є той факт, що спілкування в межах цих програм є безкоштовним. Крім текстових повідомлень, тут також можна здійснювати безкоштовні аудіо- і відеодзвінки.

Отже, можна зробити висновок, що повноцінне виконання соціальними педагогами своїх професійних обов'язків сьогодні неможливе без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, адже їх швидкий розвиток впливає на стиль, методику і методологію роботи фахівця соціальної сфери, сприяє створенню й практичному використанню діагностичного інструментарію на базі сучасної обчислювальної техніки. Головною характеристикою ІКТ у соціальній і соціально-педагогічній роботі є їх функціональна спрямованість на вирішення соціальних проблем у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Лещенко М. П. Розвиток інформаційно-комунікаційних і медіакомпетентностей учителів у міжнародному педагогічному просторі / Лещенко Марія Петрівна, Тимчук Лариса Іванівна [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – Т. 38. – № 6. – С. 13–28. – Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/931/696>
2. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : редакція від 01.01.2013, підстава 4723-17 / Верховна Рада України ; Закон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
3. Яцишин А. В. Використання електронних соціальних мереж для роботи з дітьми та молоддю з особливими освітніми потребами / А. В. Яцишин, В. В. Коваленко // Освіта та виховання обдарованої особистості. – 2015. – № 8 (39). – С. 32–38.

4. Osakinle E. O. The Roles of Media and Technology in Adolescents' / E. O. Osakinle, B. S. Adegoye, F. Tayo Olajubutu [Online] // Middle-East Journal of Scientific Research – 2009. – № 4 (4). – P. 307–309. – Retrieved from: [http://www.idosi.org/mejsr/mejsr4\(4\)/12.pdf](http://www.idosi.org/mejsr/mejsr4(4)/12.pdf)

Буйдіна О.О.,

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики змісту освіти

Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ім. М. В. Остроградського

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

З-поміж задекларованих у Концепції Нової української школи підходів до оцінювання результатів навчання є формувальне оцінювання, спрямоване на підвищення якості освітнього процесу і відстеження особистісного розвитку учнів, отримання ними навчального досвіду і компетентностей. У публікації тезово описано ознаки формувального оцінювання й методичні підходи до його впровадження.

В основу оцінювання якості освіти покладено розроблену у 1956 році американським психологом Б. Блумом таксономію категорій засвоєння і класифікації цілей навчання. Використання чіткої класифікації цілей (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка) дозволяє вчителю визначати першочергові завдання і планувати подальшу роботу, організовувати ефективну спільну роботу з учнями, допомагати самостійно адекватно оцінювати правильність виконання дії і вносити необхідні корективи.

Варто зазначити, що науково-теоретичні та методичні джерела з проблеми оцінювання найчастіше висвітлює підсумкове або сумативне оцінювання. Проблема формувального оцінювання як оцінювання учнівського прогресу, що «дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання» [6, с. 223-224], є недостатньо дослідженою. Потребують розроблення